

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta

PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Michaela Kavříková

České Budějovice, duben 2008

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a použitou literaturu jsem citovala.

V Českých Budějovicích dne. 2008

vlastnoruční podpis

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala RNDr. Vladimíře Petráškové, Ph.D. za cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěla k vypracování této bakalářské práce.

ANOTACE

Vzhledem ke stárnutí populace se v současnosti stává penzijní připojištění velmi aktuální. Na českém trhu existuje 11 fondů, které toto pojištění nabízejí. Cílem mé bakalářské práce je zmapovat nabídku tohoto produktu na našem trhu a porovnat je z různých hledisek.

ANNOTATION

Owing to aging population regiment income insurance becomes very actual in these day. On the Czech market there are 11 funds offering this insurance. The aim of my bachelor thesis is to map the supply of this produkt on the Czech market and compare them from different points of view.

Obsah:

1. ÚVOD	- 6 -
2. SLOVNÍČEK ZÁKLADNÍCH POJMŮ	- 7 -
3. HISTORIE A SOUČASNOST PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ	- 10 -
4. PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ	- 13 -
4.1. Základní charakteristika	- 13 -
4.2. Účastníci penzijního připojištění	- 14 -
4.3. Kdy a na jakou částku se penzijně připojistit	- 15 -
4.4. Ukončení penzijního připojištění	- 15 -
5. NEJČASTĚJŠÍ OTÁZKY	- 17 -
6. PENZIJNÍ FONDY	- 22 -
6.1 Základní charakteristika	- 22 -
6.2 Přehled penzijních fondů	- 25 -
7. KDO NEBO CO HLÍDÁ VAŠE ÚSPORY	- 33 -
8. VÝHODY A NEVÝHODY PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ	- 35 -
8.1. Výhody	- 35 -
8.1.1. Státní příspěvek	- 35 -
8.1.2. Daňové úlevy	- 36 -
8.1.3. Příspěvek zaměstnavatele	- 38 -
8.1.4. Dávky z penzijního připojištění	- 40 -
8.2. Nevýhody	- 49 -
9. JAK VYBRAT PENZIJNÍ FOND	- 50 -
10. MODELOVÉ PŘÍKLADY	- 54 -
11. ZÁVĚR	- 64 -

1. ÚVOD

V poslední době se problematika penzijního připojištění stává velmi aktuální. Dokazuje to i to, že počet penzijně připojištěných v České republice stále roste.

Na našem trhu existuje 11 fondů, které toto připojištění nabízejí. Ve své práci jsem se hlavně zaměřila na 5 z těchto fondů (ČSOB PF, PF České pojišťovny, PF České spořitelny, ING penzijní fond a PF AXA). Jejich produkty budu porovnávat z různých hledisek.

V prvních kapitolách je uvedena historie penzijního připojištění a slovníček pojmů, které souvisejí s penzijním připojištěním. Kapitola 4 je už zaměřena na charakteristiku samotného penzijní připojištění a také na to, komu je tento produkt určen. V následující kapitole jsou zodpovězeny nejčastější otázky týkající se penzijního připojištění.

Druhá část už je zaměřena především na samostatné penzijní fondy, výhody a nevýhody penzijního připojištění. Penzijní připojištění má řadu výhod mezi které se hlavně řadí státní příspěvek, příspěvek zaměstnavatele a daňové úlevy.

V závěru práce jsou uvedeny modelové příklady.

2. SLOVNÍČEK ZÁKLADNÍCH POJMŮ

V této kapitole uvedeme základní pojmy, které budou v práci používány.

Bonita – je vyjádření míry kvality

Bonitní podnikové dluhopisy – představují cenné papíry dlouhodobě úspěšných firem, bez rizika častého poklesu. Jsou snadno obchodovatelné na kapitálovém trhu

Cenný papír – je listina, která majiteli prokazuje právo na požitky plynoucí z jejího vlastnictví

Daňový odpočet a daňová úleva – v penzijním připojištění si účastník může od svého daňového základu odečíst roční úhrn svých měsíčních příspěvků snížený o 6000 Kč. Maximálně lze však odečíst 12 000 Kč.

Daň při výplatě dávky – penzijní fondy odvádějí za klienty srážkovou daň, které podléhají výnosy a příspěvky od zaměstnavatele připsané po 1. 1. 2000. Penze i jednorázové vyrovnání podléhá 15 % srážkové dani

Depozitář – je vlastně takové ukládací místo. V podstatě banka, která vede danému penzijnímu fondu účty, na které posílají klienti zastat peněžní prostředky. Depozitář má také úlohu dozoru nad hospodařením tohoto penzijního fondu.

Depozitum (vklad) – představuje množství finančních prostředků, které jsou složeny z hotovosti nebo šeků, směnek, kuponů a jiných peněžních položek, mohou být po inkasování proměněny v hotovost. Depozitum má účel zřízení a udržování aktivních zůstatků.

Dluhopis – slouží k realizaci dlouhodobých investičních finančních potřeb státu, bank a firem.

Dávka – výplata prostředků z penzijního připojištění (penze, jednorázové vyrovnání či odbytné)

Finanční aktiva – představuje peníze a vklady, které má fond uložené v bankách a finanční investice (cenné papíry, státní pokladniční poukázky, podílové listy, hypoteční zástavní listy).

Frekvence plateb – lhůta, ve které se provádí platba (měsíční, čtvrtletní, pololetní nebo roční).

Hromadná platba - Platba příspěvků za skupinu účastníků celkovou částkou jedním plátcem (např. zaměstnavatelem za jeho zaměstnance).

Invalidní penze – podmínkou je smluvní sjednání poskytování invalidní penze účastníkem, přiznání plného invalidního důchodu z důchodového pojištění a splnění pojištěné doby nejméně 36 kalendářních měsíců. Nárok na invalidní penzi nemůže vzniknout po přiznání nároku na výplatu starobní penze nebo jednorázového vyrovnání místo starobní penze.

Jednorázové vyrovnání - výplata všech prostředků (příspěvky účastníka a státu, podíly na výnosech hospodaření penzijního fondu) evidovaných ve prospěch účastníka;

Konstantní příspěvky - měsíční příspěvky, které se v průběhu penzijního připojištění nemění;

Likvidita – schopnost přeměnit vklady na hotové peníze k okamžitému použití;

Měsíční příspěvek – sjednaná částka ve smlouvě, kterou se klient zavázal včas a řádně platit;

Nárok na dávku - zakládá právo účastníka nebo osoby určené ve smlouvě na poskytnutí dávky z penzijního připojištění. Nárok na dávku vzniká splněním podmínek a případně též vznikem okolností určených penzijním plánem nebo smlouvou.

Nárok na výplatu penze – povinnost penzijního fondu vyplatit klientovi nebo osobě, která je určena ve smlouvě, dávku.

Odbytné - výplata příspěvků účastníka a podílu na zisku připadajícího na tyto příspěvky. Účastníkovi vzniká nárok na odbytné po uhrazení příspěvků na 12 měsíců.

Odklad nebo přerušování placení příspěvků – účastník může písemně požádat o budoucí odklad nebo přerušování placení z vážných důvodů.

Osoba určená ve smlouvě – osoba, kterou účastník určí ve smlouvě jako příjemce dávek z penzijního připojištění v případě jeho úmrtí;

Penze – pravidelně vyplácená částka;

Penzijní fond - instituce, která na základě povolení Ministerstva financí shromažďuje finanční prostředky od účastníků a státu a spravuje je za účelem jejich zhodnocení

Penzijní připojištění – vytváření finanční rezervy na stáří za účasti státu a penzijního fondu;

Penzijní plán – dokument, od kterého se odvíjí text smlouvy mezi klientem a penzijním fondem a musí být připojen ke smlouvě.

Pojistně technická úroková míra - Pevná úroková míra používaná pro výpočet penze;

Pojištěná doba – jedna měsíční platba je jeden měsíc pojištěné doby;

Portfolio - souhrn aktiv různého druhu a výnosu. Jsou v něm zastoupeny výnosové a méně výnosové cenné papíry.

Pozůstalostní penze – je vyplácena podle podmínek penzijního plánu osobám určeným ve smlouvě účastníkem, v případě úmrtí klienta;

Průměrný dlouhodobě předpokládaný výnos – je to ukazatel vycházející z dlouhodobých analýz hospodaření penzijního fondu;

Přerušení penzijního připojištění – jestliže klient splnil pojištěnou dobu požadovanou pro vznik nároku na některou penzi, může penzijní připojištění přerušit a uzavřít novou smlouvu u stejného nebo jiného penzijního fondu;

Příspěvek zaměstnavatele – se souhlasem zaměstnance mu může zaměstnavatel hradit část či celý příspěvek na penzijní připojištění;

Starobní penze – je základní penze penzijního připojištění;

Státní příspěvek – stát pravidelně poskytuje každému platícímu účastníkovi penzijního připojištění;

Statut penzijního fondu – musí obsahovat informace o rozsahu činnosti penzijního fondu a musí být každému přístupný;

Účastník penzijního připojištění – fyzická osoba starší 18 let a má pobyt na území české republiky či na území jiného členského státu Evropské unie;

Výluhová penze – je to penze, na kterou vzniká nárok po 180 měsících pojištěné doby;

3. HISTORIE A SOUČASNOST PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ

Penzijní připojištění vzniklo jako doplňkový a dobrovolný systém ke státnímu důchodovému pojištění v roce 1994. Představuje formu dlouhodobého spoření s podporou státu s prvky pojištění. Řadí se mezi formy kolektivního investování. V roce 1994 obdržely první penzijní fondy licence k poskytování penzijního připojištění se státním příspěvkem v ČR. Česká republika se tak stala první zemí bývalého východního bloku, která zavedla doplňkový penzijní pilíř na kapitálovém principu. Důvodem jeho vzniku byla snaha podpořit občany v individuálním zajištění na stáří. Protože zákonodárci chtěli umožnit připojištění i důchodcům, ženám na mateřské dovolené apod., rozhodli, že státní podpora bude mít podobu dotace ke každé úložce. Později k těmto dotacím přibýly též daňové úlevy.

Velká část penzijních fondů obdržela povolení ke svému založení během prvních dvou let fungování systému, tedy během let 1994 a 1995. Licence získalo celkem 47 subjektů. Dva fondy, i přes obdržení licence, svou činnost nezahájily, takže na trhu aktivně působilo 45 penzijních fondů.

K výrazné konsolidaci sektoru došlo postupem let. Počet fondů se však snižoval bez finančních otřesů. Ve většině případů fondy měnily majitele a procházely fúzemí čistě na základě podnikatelských rozhodnutí svých majitelů. Například prodej fondů založených akcionáři z řad průmyslových podniků do rukou některého z uskupení poskytujících na území České republiky komplexní finanční služby, byl typickým procesem.

Během historie penzijního připojištění se neobjevily žádné skandály, slučování fondů přineslo úsporu provozních nákladů (pokles těchto nákladů můžeme vidět u všech fondů, a to hlavně v posledních letech – jestliže například v roce 1995 činily průměrné provozní náklady v poměru k celkovým aktivům 8,95%, v roce 2006 již byly na úrovni 1,38 %). Pro klienty to znamená i vyšší připisované výnosy.

V současnosti je trh penzijního připojištění konsolidovaný a stabilizovaný. Penzijní připojištění nám nyní nabízí 11 fondů, které jsou členy finančních skupení, prakticky ve všech případech nadnárodních. Aktiva těchto koncernů mnohdy překračují aktiva českého státu a tím tak poskytují dostatečné velké záruky českým klientům.

U občanů ČR byl zaznamenán největší zájem o penzijní připojištění v prvních třech letech fungování penzijních fondů, a poté po roce 2000. V první etapě, v letech 1994 až 1996 se připojilo více než 1,5 miliónu osob. Potom nastala stagnace a v roce 1999 došlo k valorizaci (zatím poslední) státního příspěvku a zavedení daňových úlev pro účastníky i zaměstnavatele.

V současnosti jsou dvě podoby penzijního připojištění. První, která se řídí podle původního zákona z roku 1994 a je určena pro účastníky, kteří měli uzavřenu smlouvu podle původních podmínek a ti můžou dodatkem ke smlouvě přistoupit na podmínky nového penzijního plánu. Druhá podoba penzijního připojištění, podléhá současné právní úpravě, která platí od 1. ledna 2000. Nové smlouvy lze uzavřít jen na základě penzijních plánů vyhovujících novele zákona.

Zájem o penzijní připojištění výrazně překračuje původní očekávání. Úspěšně se zapojují i zaměstnavatelé, kteří přispívají do tohoto doplňkového důchodového systému již téměř každému čtvrtému účastníkovi.

Nejvíce mají zájem o penzijní připojištění lidé ve věku 50 až 59 let. Ovšem pozitivním signálem je, že se i mladší generace začíná zajímat o svou budoucnost, i když výše jejich příspěvků je prozatím nedostatečná. Je zajímavé, že dvacetiletí si většinou měsíčně ukládají 200 Kč, třicetiletí 300 Kč a čtyřicetiletí 400 Kč.

Skoro čtvrtina všech účastníků si měsíčně přispívá méně než 200 Kč, polovina účastníků si spoří alespoň 500 Kč/měsíc. Okolo 500 tisíc účastníků využívá možnost snížit si základ daně o příspěvky, což je maximální odpočet ve výši 12 000 Kč/rok.

Na konci roku 2007 počet účastníků penzijního připojištění dosáhl 3,936 milionu, což je meziroční nárůst o 9,5 procenta. Již čtvrtým rokem si tak penzijní připojištění udrželo poměrně vysokou dynamiku růstu okolo deseti procent. Předpokládá se, že v roce 2008, počet klientů penzijních fondů překoná hranici čtyř milionů.

Podle dostupných údajů v roce 2007 uzavřelo penzijní připojištění 586.000 nových účastníků. Z velké části šlo o fyzické osoby s trvalým pobytem na území ČR. Podíl osob s bydlištěm na území jiného členského státu EU je pouhých šest promile.

Objem státních příspěvků, které stát poskytuje ve prospěch účastníků na jejich příspěvky, stoupá s nárůstem počtu penzijních připojištění. Celkově stát za loňský rok poskytnul státní příspěvek 4,651 miliardy Kč, což je o téměř 12 procent více než za rok 2006. Státní příspěvek poskytnutý na příspěvek penzijního připojištění dosáhl historicky nejvyšší hodnoty.

V roce 2007 příspěvky účastníků bez příspěvků zaměstnavatelů byly také rekordní a dosáhly od počátku roku 20,211 miliardy Kč, což je téměř o 15 procent více než v roce 2006. Jelikož se penzijní připojištění stává stále oblíbenější, tak roste počet penzijních připojištění s příspěvkem zaměstnavatele. K 31. prosinci 2007 jejich počet dosáhl 1,130 milionu připojištění, což představuje téměř třicetiprocentní podíl na celkovém počtu připojištění. V prosinci 2007 přispěli zaměstnavatelé aktuálně na 862.000 připojištění svých zaměstnanců.

4. PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ

4.1. Základní charakteristika

Penzijní připojištění je nejvýhodnější státem podporovaná forma spoření. Tento finanční produkt je podporován nejen vysokými státními příspěvky, ale také výraznými daňovými úlevami pro jednotlivé klienty i jejich zaměstnavatele.

Penzijní připojištění je jeden z moderních způsobů, jak se mohou občané v průběhu svého života finančně zajišťovat na období, kdy přestanou pracovat a vydělávat a budou odkázáni na relativně skromný důchod ze základního státního systému důchodového pojištění. Penzijním připojištěním se rozumí systematické shromažďování peněžních prostředků, a to jak účastníky samotnými, tak třetími osobami (státem, zaměstnavatelem, příbuzným či známým) poskytnutými ve prospěch účastníků tohoto dobrovolného dodatkového systému. Zákon však penzijní připojištění chápe značně extenzivně a zahrnuje do něj i nakládání s těmito penězi, byť v praxi má podobu běžné investiční činnosti (obchodování s cennými papíry na veřejných trzích), a také třeba vyplácení dávek penzijního připojištění.

Penzijní připojištění je jako uzavřený cyklus, kdy postupně:

- peníze od účastníka přijdou na účet penzijního fondu;
- penzijní fond na ně v určité lhůtě vyžádá státní příspěvek ze státního rozpočtu;
- na účet penzijního fondu přicházejí i příspěvky třetích osob, především příspěvky zaměstnavatelů;
- všechny došlé peníze jsou poté promyšleně investovány, a to v souladu s omezením, které zákon taxativně vymezuje;
- výtěžek je proporcionálně (tj. v poměru k výši jeho účtu) připisován na účet účastníka;

- konečně penzijní fond podle dispozic účastníka mu po určité době jeho peníze včetně plateb třetích osob a státních příspěvků a připsaných výnosů vyplácí v podobě dávek

Penzijní připojištění přitom nesmí vykonávat jiné osoby než penzijní fondy, a – na druhé straně – zákon zase stanoví, že obchodní firma penzijního fondu musí obsahovat penzijní fond, a také to, že jiné osoby nesmějí ani ve své obchodní firmě, ani v názvu toto označení používat.

Odlišujeme proto od penzijního připojištění podobně znějící pojmy jakými jsou důchodové pojištění, životní pojištění apod., byť z povahy věci jde o velice podobné nástroje finančního zajišťování se na stáří. Různí se obvykle také podle toho, kdo je nabízí: penzijní připojištění nabízí jen a jen penzijní fondy, kdežto ostatní, podobně znějící spořicí produkty nabízejí obvykle komerční pojišťovny. I když je na jedné straně pravda, že penzijní fondy jsou jakési specifické životní pojišťovny, tak přece jen prvek pravděpodobnosti, tak důležitý u pojišťoven a pojištění, je u penzijního fondu připojištění významně v pozadí.

4.2. Účastníci penzijního připojištění

Uzavřít penzijní připojištění (stát se účastníkem penzijního fondu) může každá osoba starší 18 let s trvalým pobytem na území ČR.

Účastníkem může být také fyzická osoba starší 18 let, která má bydliště na území jiného členského státu Evropské unie, a také je účastna důchodového pojištění nebo veřejného zdravotního pojištění v České republice. Toto ustanovení nabylo účinnosti dnem vstupu smlouvy o přistoupení České republiky k Evropské unii v platnost, tedy k 1. květnu 2004.

Za účastníka může platit příspěvky nebo jejich část zaměstnavatel nebo jiná třetí osoba. Účastník je povinen tuto skutečnost předem písemně oznámit penzijnímu fondu.

4.3. Kdy a na jakou částku se penzijně připojit

Čím dříve se penzijní pojištění uzavře, tím lépe. Hlavním důvodem pro brzké zahájení plateb je docílený výnos. Díky složenému úročení nastává situace, kdy peníze vydělávají peníze, tzn. že úročená částka je rok od roku větší. Doporučuje se začít spořit už před třicátým rokem života a to kvůli důvodu dosažení přijatelné výše úspor. Mladší klienti z počátku spoří nižší příspěvky, ale s postupem růstu své hrubé mzdy by si měli příspěvky na penzijní připojištění zvyšovat, aby dosáhly dostatečných úspor na osobním účtu.

Každý kdo se rozhoduje o výši příspěvku by měl brát v úvahu následující kritéria:

- současný příjem
- očekávaný budoucí příjem
- věk účastníka
- předpokládaný odchod do starobního důchodu
- příspěvky třetích osob

4.4. Ukončení penzijního připojištění

Účastník může penzijní připojištění kdykoliv ukončit výpovědí, ale jen písemně. Penzijní plán může určit výpovědní dobu, která začíná prvním dnem kalendářního měsíce po doručení výpovědi účastník do penzijního fondu a nesmí být delší, než dva kalendářní měsíce.

Ve smlouvách, které se řídí podle zákona č. 170 / 1999 Sb., lze bez finančních ztrát ukončit penzijní připojištění v roce, kdy oslavíte 60. narozeniny (smlouvy, které se řídí podle zákona č. 42/ 1994 Sb. umožňují ukončit penzijní připojištění již v roce, kdy Vám bude 50 let). Musí být však splněna i další podmínka – spořit minimálně 5 let. Jedině tak máte nárok na státní příspěvek a je jen na vás, zda si vyberete všechny peníze najednou, nebo si necháte vyplácet penzi.

Může se stát, že peníze z fondu potřebujete dostat dřív, než splníte podmínky (60 plateb a 60 let). V tom případě zažádáte o takzvané odbytné. Fond vrátí státní příspěvky, které vám až do té doby byly přiznány, a vám pošle jen peníze, které jste sami naspořili, a výnosy z nich.

Výnosy zdaníte 25 procenty, ale o to se také postará fond. Pozor je třeba dát na to, že nárok na odbytné vznikne až po roce trvání smlouvy a řádného placení příspěvků. Když podáte výpověď dříve, nedostanete od fondu nic. Kdo tedy uzavřel smlouvu poněkud bezhlavě a začal na ni platit, měl by alespoň rok vydržet.

5. NEJČASTĚJŠÍ OTÁZKY

V této kapitole se zaměříme na otázky, které by měli zajímat každého účastníka penzijního připojištění.

Je možné během spoření měnit výši pravidelné úložky ?

Výše (Vaší) měsíční úložky lze v průběhu spoření měnit (snižovat, zvyšovat).

Na konci platnosti smlouvy je vyplacena celá částka nebo je pravidelně vyplácena pouze nějaká část ?

Výplata prostředků může proběhnout dvěma způsoby :

- Výplatou starobní penze, která je vyplácena doživotně. Tato penze může být vyplácena měsíčně, čtvrtletně, pololetně a ročně.
- Výplatou jednorázového vyrovnání.

Jaká částka měsíčně bude vyplácena z penzijního připojištění po 60 letech věku (nárok na starobní penzi) doživotně ? Podle jakého klíče bude vypočítána měsíční částka?

Výše vyplacené částky popřípadě doživotní penze je především závislá na délce a průběhu spoření, celkové výši příspěvků, věku a pohlaví žadatele o výplatu. Zhodnocení se propočítává systémem korunodní a proto je např. vyššího výnosu dosaženo jednorázovým vkladem na počátku roku než pravidelným měsíčním přispíváním příspěvku.

Když budu přecházet z jednoho penzijního fondu do druhého, nebude to mít pro klienta negativní důsledky, např. že přijde o státní příspěvky nebo o naspořené peníze? Nebude to mít dopad na dosavadní úspory? Zůstane po změně fondu na účtu i dosavadní státní příspěvek?

Změna penzijního fondu nemá vliv na výši naspořených prostředků (nedochází k žádnému krácení).

Po změně penzijního fondu je převeden i dosavadní státní příspěvek včetně zhodnocení. Penzijní fond započte i předchozí pojištěnou dobu a pokud existuje soulad v penzijních plánech i rozložení plateb na jednotlivé druhy penzí.

Kam se posílají během přechodu příspěvky?

V průběhu dvouměsíční výpovědní lhůty jsou příspěvky zasílány na původní penzijní fond.

Daňová úleva je z daňového základu nebo z vypočtené daně ?

Klient má možnost odečíst si z daňového základu pro výpočet daně z příjmu částku převyšující vlastní roční příspěvek 6000,-Kč, max. však 12000,-Kč ročně (tj. při celkovém ročním příspěvku 18.000,-Kč). Způsob prokazování a provádění daňových odpočtů je stanoven novelou zákona o dani z příjmu.

Po naplnění třeba 10 let spoření je možné bez jakýchkoliv srážek vybrat celou hotovost ?

Celá částka vedená na účtu účastníka (vlastní příspěvky, včetně příspěvku zaměstnavatele, státní příspěvky a podíly na výnosech) se vyplácí v případě splnění základních podmínek pro vznik nároku na starobní penzi (dosažení 60 let věku a doba placení příspěvku minimálně 5 let). V případě, že tyto podmínky pro výplatu nesplňujete a požádáte o dávku, je vypláceno odbytné, které zahrnuje vlastní vložené příspěvky včetně příspěvku zaměstnavatele a podíly na výnosech odpovídající těmto prostředkům. Příspěvky zaměstnavatele a podíly jsou zdaněny 25%. Státní příspěvky jsou odebrány.

Jestliže přestoupíme k jinému penzijnímu fondu, tak budeme požadovat zachovat podmínky uzavřené v původní smlouvě. Je to možné?

Při přechodu k jinému penzijnímu fondu se uzavírá nová smlouvu o penzijním připojištění. Tato smlouva se řídí podmínkami danými konkrétním penzijním plánem platným v době podpisu smlouvy. Od 1.5. 2000 platí pro všechny penzijní fondy stejné podmínky dané zákonem č.170/1999 Sb.

Jestliže ukončíme spoření před nárokem na výplatu, bude zachován příspěvek od podniku?

Příspěvek vyplacený zaměstnavatelem na účet penzijního připojištění zaměstnance se při změně zaměstnavatele nevrací. Obecně se příspěvek připsaný na účet penzijního připojištění třetí osobou (tedy i zaměstnavatel) stává tímto okamžikem příspěvkem účastníka.

Pokud jsem již účastníkem penzijního připojištění, jakým způsobem mohu přejít k penzijnímu fondu vybranému společností? Jak dlouho trvá převedení z původního PF do nového PF?

Jak načasovat žádost o případné převedení prostředků ze stávajícího penzijního fondu, bude-li vybrán penzijní fond jiný, aby mohl být příspěvek zaměstnavatele uplatněn ve prospěch klienta co nejdříve.

V případě převodu k jinému penzijnímu fondu je nutno postupovat takto :

Podat stávajícímu penzijnímu fondu výpověď a žádost o převod finančních prostředků na nový penzijní fond. Dvouměsíční výpovědní lhůta začíná běžet první den měsíce následujícího po doručení výpovědi a žádosti o převod.

Účastník, kterému u původního PF již vznikl nárok na dávku, nemá ze zákona nárok na převod prostředků a situaci může řešit formou žádosti o dávku – jednorázové vyrovnání a uzavřením nové smlouvy u fondu, který vybral zaměstnavatel.

Uzavřít smlouvu s novým penzijním fondem. Tato smlouva může mít počátek nejdříve prvním dnem měsíce následujícího po skončení výpovědní lhůty.

Je možné se připojistit u dvou různých PF s tím, že budu mít jen jeden státní příspěvek?

Není.

Bude s převodem finančních prostředků převedena i doba spoření?

Při převodu se převádí i doba spoření, kterou nový fond započte v plném rozsahu.

Jak by se řešilo penzijní připojištění v případě odchodu z firmy, bylo by možné ho snížit, zrušit a za jakých podmínek ?

Příspěvek během trvání smlouvy můžete měnit (snížit i zvýšit) bez jakýchkoliv finančních následků (skončí pouze placení příspěvku zaměstnavatelem). Změnu je nutno vždy písemně oznámit penz. fondu.

Lze penzijní pojištění přerušit?

Placení příspěvků na penzijní připojištění lze buď přerušit nebo odložit. Při přerušení není nutno chybějící příspěvky zpětně doplácet, přerušená doba se nepočítá do doby trvání připojištění.

Odložit placení příspěvku je možno max. na dobu 12 měsíců, je zde povinnost doplacení příspěvků a doba je započítána do doby trvání připojištění. V obou případech nevzniká nárok na státní příspěvky za přerušenou nebo odloženou dobu.

Jaké záruky poskytuje společnost popř. stát, jestliže penzijní fond zkrachuje?

Společnost nemůže poskytovat žádné záruky za penzijní fondy.

Jsou vklady vybraného fondu garantovány státem ?

Pro maximální zajištění bezpečnosti vkladů pojištěnců vytvořil stát tyto ochranné kontrolní mechanismy:

- Zákon (včetně novel) o penzijním připojištění stanoví penzijním fondům mantinely pro správu a investování svěřených prostředků od účastníků .
- Dohled nad hospodařením penzijních fondů provádějí:

Ministerstvo financí,
Ministerstvo práce a sociálních věcí,
Komise pro cenné papíry,
Auditor,
Depozitář,
Dozorčí rada penzijního fondu.

Ze zkušeností zemí vyspělých ekonomik, kde objem prostředků spravovaných penzijními fondy převyšuje hrubý domácí produkt, se přímá státní garance nepoužívá.

Tabulka 1 - Depozitáři penzijních fondů. Stav k 31.3.2008

Č.ř.	Název penzijního fondu	Depozitář
1	AEGON Penzijní fond, a.s.	Česká spořitelna, a.s.
2	Allianz penzijní fond, a.s.	Komerční banka, a.s.
3	AXA penzijní fond a.s.	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.
4	ČSOB Penzijní fond Progres, a. s., člen skupiny ČSOB	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.
5	ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s., člen skupiny ČSOB	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.
6	Generali penzijní fond a.s.	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.
7	ING Penzijní fond, a.s.	ING Bank N.V.
8	Penzijní fond České pojišťovny, a.s.	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.
9	Penzijní fond České spořitelny, a.s.	Komerční banka, a.s.
10	Penzijní fond Komerční banky a.s.	Česká spořitelna, a.s.

6. PENZIJNÍ FONDY

6.1 Základní charakteristika

Mezi nejdůležitější charakteristiky českých penzijních fondů patří:

- Penzijní fondy mají charakter nezávislých soukromých finančních institucí.
- Účast občanů je sice dobrovolná, avšak státem podporovaná ve formě státního příspěvku a daňových stimulů.
- Penzijní fondy vytvářejí penzijní plány s definovaným příspěvkem. Penzijní plány s definovanou dávkou mají pouze doplňkový charakter ve formě invalidních penzí.
- Penzijní fondy podléhají přísné státní regulaci, která má charakter detailní regulace.

Penzijní fondy mohou být zakládány pouze ve formě akciových společností se sídlem na území České republiky. Jsou oprávněny provozovat penzijní připojištění, kterým se rozumí shromažďování peněžních prostředků od účastníků penzijního připojištění a státu poskytnutých ve prospěch účastníků, nakládání s těmito prostředky a vyplacení dávek penzijního připojištění. Penzijní připojištění mohou vykonávat pouze penzijní fondy, přičemž obhospodařovat jeho majetek mohou také investiční společnosti. Účastníkem penzijního připojištění se může stát pouze fyzická osoba starší 18 let s trvalým pobytem na území České republiky, která uzavře s penzijním fondem písemnou smlouvu o penzijním připojištění. Hodnota základního jmění penzijního fondu musí činit alespoň 50 000 000 Kč, přičemž toto základní jmění může být tvořeno pouze peněžitými vklady. Ke vzniku a činnosti penzijního fondu je třeba získat povolení ministerstva financí, které jej uděluje po dohodě s ministerstvem práce a sociálních věcí a Komisí pro cenné papíry. V žádosti o povolení je žadatel povinen předložit, mimo jiné, stanovy penzijního fondu, návrh statutu penzijního fondu, návrh penzijního plánu a uvést jméno banky, která bude vykonávat funkci depozitáře. Penzijní fond je povinen vždy zřídit u svého depozitáře samostatné běžné účty k příjímání a vracení příspěvků

účastníků, poskytování a vracení státních příspěvků, financování činnosti penzijního fondu, umístování a ukládání prostředků penzijního fondu.

Podle zákona o penzijním připojištění (1994) musí penzijní fond sestavovat příspěvkově definovaný penzijní plán, v němž výše penze závisí na úhrnu příspěvků zaplacených ve prospěch účastníka, podílu účastníka na výnosech hospodaření penzijního fondu a věku, od kterého se poskytne penze. Dávkový penzijní plán může být vytvořen pro účely invalidních penzí. Výše invalidních penzí může být totiž určena kromě pravidel příspěvkového penzijního plánu zároveň tak, že penzijní fond při splnění stanovených podmínek nároku na tuto penzi zaručuje její dohodnutou výši. V tomto případě však musí penzijní plán obsahovat kritéria rozdělení výnosu hospodaření penzijního fondu na část, k níž se přihlíží při stanovení výše penze podle příspěvkového penzijního plánu, a část, k níž se přihlíží při stanovení výše penze podle dávkového penzijního plánu.

České penzijní fondy používají velmi konzervativní investiční politiku a převážnou většinu svého portfolia umísťují do dluhových cenných papírů, a to zejména do státních dluhopisů a pokladničních poukázek. Poměrně malou část svého portfolia investují do akcií, podílových listů a nemovitostí.

Penzijní fond mají stanoveny s majetkem hospodařit s odbornou péčí a jejich cílem je zabezpečit spolehlivý výnos. Pokud penzijní fond zjistí, že z jakéhokoliv důvodu není schopen krýt nároky na dávky z penzijního připojištění, musí přijmout opatření k nápravě a okamžitě o tomto stavu informovat ministerstvo financí ČR. Zisk penzijního fondu musí být rozdělen tak, že nejméně 5 % připadá do rezervních fondů a nejvíce 10 % se rozděluje podle rozhodnutí valné hromady. Zbylá část zisku je použita ve prospěch účastníků penzijního připojištění a osob, jejichž penzijní připojištění zaniklo v daném roce, za který se zisk rozděluje.

Jestliže hospodaření penzijního fondu skončí ztrátou, musí penzijní fond použít ke krytí ztrát nerozdělený zisk z minulých let, rezervní fond a další fondy tvořené ze zisku. Pokud nestačí ani tyto zdroje, musí být ztráta kryta snížením základního jmění,

které však nesmí klesnout pod 50 mil. Kč. V počátečních letech své existence penzijní fondy zpravidla dosáhly záporného hospodářského výsledku, a to z důvodu vysokých zřizovacích nákladů a nákladů na reklamu. I přesto však penzijní fondy účastníkům penzijního připojištění zpravidla připisují pozitivní výnosy, a to na základě rozdělování emisního ážia.

Penzijní fondy mohou investovat pouze do následujících instrumentů:

- dluhopisů, jejichž emitentem je členský stát Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj nebo centrální banka tohoto státu, a dluhopisů, za které převzal záruku členský stát Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj,¹
- dluhopisů vydaných Evropskou investiční bankou, Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj nebo Mezinárodní bankou pro obnovu a rozvoj nebo jinou mezinárodní finanční institucí, jejíž je Česká republika členem,¹
- podílových listů otevřených podílových fondů,
- cenných papírů, s nimiž se obchoduje na regulovaném trhu země Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj, který je povolen příslušným úřadem členského státu,
- movitých věcí, které představují záruku bezpečného uložení peněžních prostředků, kromě cenných papírů,
- nemovitostí, které poskytují záruku spolehlivého uložení peněžních prostředků a slouží zcela nebo převážně k podnikání nebo bydlení.
- Penzijní fond shromážděné peněžní prostředky může uložit na vkladové účty, vkladní knížky a na vklady potvrzený vkladovým certifikátem nebo vkladním listem, a to u banky nebo pobočky zahraniční banky na území České republiky nebo u banky se sídlem na území členských států Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj. Výše takto uložených prostředků u jedné banky nesmí tvořit více než 10 % majetku penzijního fondu nebo 20 000 000 Kč, popřípadě ekvivalent této částky v cizí měně.

Penzijní fondy jsou vázány následujícími pravidly:

- Hodnota cenných papírů jednoho emitenta obchodovaných na burze cenných papírů nesmí tvořit více než 10 % majetku penzijního fondu. Toto omezení se nevztahuje na státní dluhopisy. Hodnota akcií a podílových listů přijatých k obchodování na hlavním nebo vedlejšímu trhu burzy cenných papírů nesmí tvořit více než 25 % majetku penzijních fondů. Hodnota jedné nemovitosti nebo movité věci nesmí tvořit více než 5 % majetku penzijního fondu. V majetku penzijního fondu nesmí být více než 20 % z celkové jmenovité hodnoty cenných papírů vydaných stejným emitentem a obchodovaných na burze cenných papírů. Penzijní fondy nesmí nakupovat akcie jiného penzijního fondu a vydávat dluhopisy.
- Celková hodnota movitých a nemovitých věcí nesmí tvořit více než 10 % majetku penzijního fondu.
- Penzijní fond nesmí mít v majetku více než 20 % z celkové jmenovité hodnoty cenných papírů vydaných jedním emitentem. Toto omezení se nevztahuje na dluhopisy uvedené v bodě 1. a 2. (viz výše).
- Penzijní fondy musí nejméně 70 % majetku umístit nebo uložit do aktiv znějících na měnu, ve které jsou vyjádřeny závazky daného penzijního fondu vůči účastníkům.

6.2 Přehled penzijních fondů

V této podkapitole uvedeme přehled penzijních fondů, které působí na území České republiky.

- **Penzijní fondy ČSOB Stabilita a Progres**

Jako jediná finanční instituce na trhu dává ČSOB svým klientům možnost výběru z dvou odlišných strategií. V svém portfoliu má dva fondy – ČSOB PF Stabilita a ČSOB PF Progres. Progres je svoji dynamičností vhodnější spíše pro mladší generace, zatímco Stabilita je určena pro všechny, kteří upřednostňují konzervativnější strategii.

Penzijní fondy ČSOB Stabilita

Z těchto dvou fondů je na trhu déle Penzijní fond Stabilita, a. s., člen skupiny ČSOB, který působí od roku 1994 (původní název společnosti byl Českomoravský penzijní fond, a.s.). ČSOB PF Stabilita je právním nástupcem Občanského penzijního fondu, a. s., a Českého penzijního fondu Zdraví, a. s., se kterými se sloučil v letech 1999 a 2000.

Na základě platné české legislativy, shromažďuje penzijní fond Stabilita peněžní prostředky účastníků penzijního připojištění a státní příspěvky poskytované účastníkům. Fond se svěřenými prostředky hospodaří v souladu se statutem a na základě přijaté investiční strategie. ČSOB PF Stabilita je univerzálním penzijním fondem, který poskytuje všechny druhy penzí a dalších dávek, které může penzijní fond v České republice poskytovat.

Je určený zejména klientům, kteří dávají přednost kratší době spoření, stabilním ročním výnosům a oceňují zázemí velkého fondu, který v současné době spravuje finanční prostředky více než 375 tis. klientů.

Za období 1996-2006 připsal svým účastníkům průměrné zhodnocení ve výši 5,6% p.a.

Penzijní fond ČSOB Progres

ČSOB Penzijní fond Progres, a. s., člen skupiny ČSOB, je mladším z těchto dvou produktů a zahájil svou činnost v roce 1995 a je právním nástupcem Penzijního fondu Spokojenosti, Hornického penzijního fondu Ostrava a Zemského penzijního fondu, a.s.

Na základě platné české legislativy shromažďuje penzijní fond Progres peněžní prostředky účastníků penzijního připojištění a státní příspěvky poskytované účastníkům.

Fond se svěřenými prostředky hospodaří v souladu se statutem a na základě přijaté investiční strategie. ČSOB PF Progres poskytuje všechny druhy penzí a dalších dávek, které může penzijní fond v České republice poskytovat.

Jak už bylo řečeno, je vhodný pro mladší klienty, kteří chtějí své finanční prostředky ukládat déle a dlouhodobě očekávají vyšší výnos.

ČSOB Penzijní fond Progres, a. s. dlouhodobě patří mezi fondy s nadprůměrným zhodnocením a je nejrychleji rostoucím penzijním fondem na trhu.

Za období od roku 1996 připsal svým klientům průměrné zhodnocení ve výši 6,7% p.a.

ČSOB penzijní připojištění přináší i další výhody, a to:

- 7% slevy na vybrané zájezdy u cestovní kanceláře Čedok;
- zdarma on-line přístup k vašemu účtu u penzijního fondu;
- volba programů OPTIMUM/KOMFORT zajišťujících maximální výši státního příspěvku a daňových úlev bez zbytečné a zatěžující administrativy;
- finanční zázemí největší banky v České republice;

- **Penzijní fond České pojišťovny**

Od zahájení penzijního připojištění, tedy od roku 1994, funguje na českém trhu penzijní fond České pojišťovny. Jeho zakladatelem a také jediným akcionářem je Česká pojišťovna. Za více než deset let, kdy na trhu působí, si Penzijní fond České pojišťovny vybudoval postavení nejsilnější společnosti a v současnosti je nejdynamičtěji se rozvíjejícím penzijním fondem v České republice.

Penzijní fond České pojišťovny nabízí penzijní připojištění se státním příspěvkem a dle zákona poskytuje všechny druhy penzí - starobní, výsluhovou, invalidní a pozůstalostní. Svým klientům ve spolupráci se skupinou České pojišťovny přináší nabídku dalších zvýhodněných produktů. Pro podnikovou klientelu vytvořil fond

ve spolupráci s Českou pojišťovnou speciální nabídku integrovaných služeb pod názvem ČP Program zaměstnaneckých výhod. Jedná se o komplexní nabídku penzijního připojištění se státním příspěvkem a životního pojištění.²

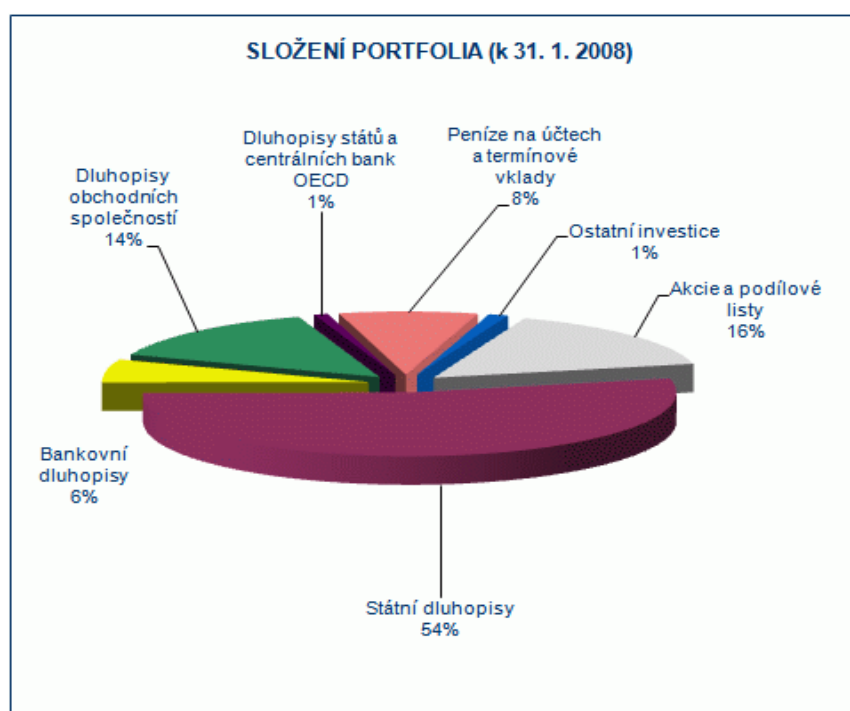
Být vedoucím, důvěryhodným a vysoce spolehlivým poskytovatelem penzijního připojištění se státním příspěvkem, je hlavním posláním penzijního fondu České pojišťovny. Trvalé zvyšování podílu v segmentech individuální a firemní klientely, efektivní správa vložených prostředků a vysoká kvalita poskytovaných služeb, jsou strategie díky nimž je tento fond nejdynamičtější.

V tabulce 2 je uveden přehled počtu klientů a objem aktiv PF české pojišťovny.

Tabulka 2: Počet klientů PF České pojišťovny a objem aktiv PF

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	1/2008
Počet klientů	463 948	770 640	867 593	974 115	1 079 410	1 084 634
Objem aktiv (v tis. Kč)	11 094 736	21 742 736	26 465 601	32 472 450	38 291 304	38 677 590

Na obr. 1 je znázorněno složení portfolia PF České pojišťovny

Obr.1: Složení portfolia PF České pojišťovny (zdroj www.pfcp.cz)

Česká pojišťovna penzijní připojištění přináší další tyto výhody, a to

Úrazové pojištění BONUS České pojišťovny je poskytováno s 22% slevou - za předpokladu, že součet vlastního měsíčního příspěvku účastníka na penzijní připojištění a měsíčního pojistného na úrazové pojištění BONUS je ve výši minimálně 400 Kč. Nárok na slevu trvá po dobu trvání smlouvy o penzijním připojištění u Penzijního fondu České pojišťovny. V případě přerušení či ukončení trvání penzijního připojištění zůstává úrazové pojištění BONUS v platnosti, jen pojistné se zvyšuje na standardní výši jako u běžně sjednaného samostatného úrazového pojištění.

Za období 1996-2006 připsal PF české pojišťovny svým účastníkům průměrné zhodnocení ve výši 5,5% p.a.

- **Penzijní fond ING**

Penzijní fond ING zahájil svou činnost na českém trhu v roce 1995 pod názvem Průmyslový penzijní fond. Pod hlavičkou společnosti ING se vypracoval mezi největší a nejvýznamnější hráče na trhu penzijního připojištění. V roce 2003 měl fond více než 290 tisíc klientů. Stále větší počet zaměstnavatelů využívá penzijní připojištění u ING Penzijního fondu jako motivační nástroj pro své zaměstnance. Na základě rozhodnutí valné hromady je účastníkům připsáno za rok 2003 zhodnocení dle metodiky Asociace penzijních fondů ČR ve výši 4 %, což patří mezi nejvyšší úrovně zhodnocení mezi domácími fondy.³

Další výhodou ING penzijního připojištění je darování 1 GB USB disku - jednorázová odměna pro nové nebo nově přichozí klienty Penzijního fondu ING, kteří si sjednají penzijní připojištění on-line na webových stránkách ING, a to v termínu od 5. 11. 2007 do 31. 1. 2008. Podmínkou pro splnění nároku na USB disk je včasné zaplacení alespoň 2 měsíčních úložek.

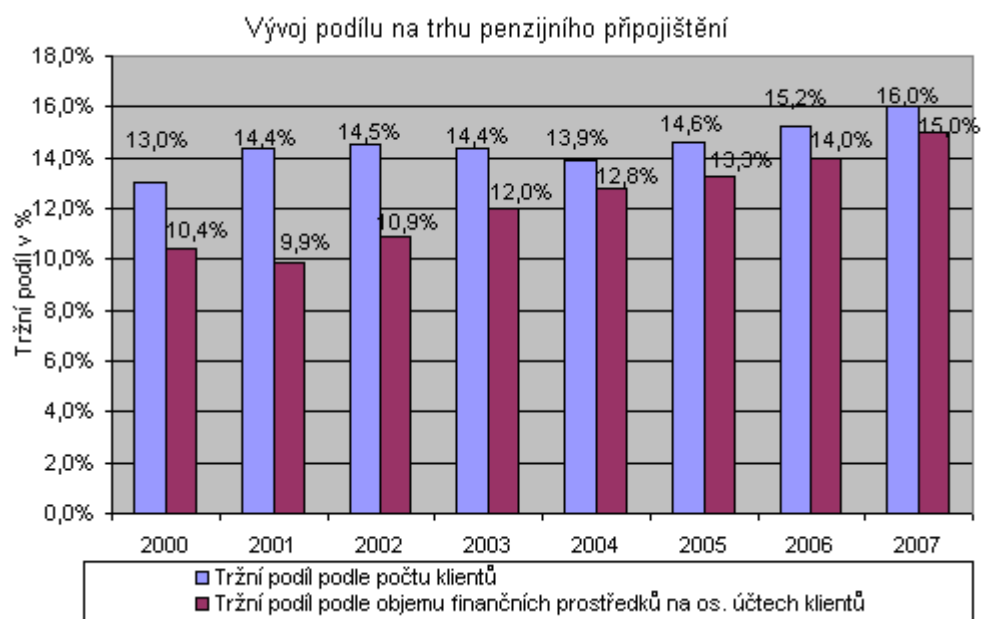
Za období 1996-2006 připsal svým účastníkům průměrné zhodnocení ve výši 5,75% p.a.

- **Penzijní fond České spořitelny**

V roce 1995 vstoupil na trh další penzijní fond, a to České spořitelny. Od března 2001 je 100% vlastníkem společnosti Česká spořitelna, která se již v roce 2000 stala členem silné střeoevropské finanční skupiny Erste Bank. Penzijní fond České spořitelny tak disponuje mimořádným zázemím a může svým klientům nabídnout neustále se zvyšující kvalitu služeb.

Penzijní fond České spořitelny je na českém trhu uznávaným podnikatelským subjektem, který aktivně působí v Asociaci penzijních fondů České republiky.

Od počátku svého působení Penzijní fond České spořitelny stabilně zvyšuje svůj podíl na trhu penzijního připojištění. Na konci roku 2006 dosáhl tržní podíl měřený dle počtu klientů výše 15,2 % a podíl podle objemu finančních prostředků na osobních účtech klientů výše 14,1 %.⁴

Obr.2: Vývoj podílu na trhu penzijního připojištění (zdroj www.pfcs.cz)

K dalším výhodám tohoto fondu patří úrazové pojištění se zvýhodněnou sazbou. Klient má možnost uzavření úrazového pojištění včetně připojištění hospitalizace a denního odškodného z důvodu úrazu, jehož poskytovatelem je Pojišťovna České spořitelny. U některých tarifů se jedná o zvýhodnění až o 60 % oproti standardním sazbám, uvádí na svých webových stránkách Česká spořitelna.

V případě přerušení či ukončení trvání penzijního připojištění zůstává úrazové pojištění v platnosti, jen pojistné se zvyšuje na standardní výši jako u běžně sjednaného samostatného úrazového pojištění.⁵

Za období 1996-2006 připsal PF České spořitelny svým účastníkům průměrné zhodnocení ve výši 5 % p.a.

.

- **Penzijní fond AXA**

Od roku 1994 působil na českém trhu Winterthur penzijní fond a.s., který se 14.3.2007 přejmenoval na AXA penzijní fond a.s. Předností tohoto fondu je téměř 19 % podíl na trhu v ukazateli počtu klientů a 24,3 % podíl na trhu objemem spravovaných aktiv. Dominantní postavení v sektoru penzijního připojištění považuje také za určitý závazek vůči obchodním partnerům i klientům. To byl asi i hlavní důvod, proč se AXA penzijní fond aktivně zapojil do diskuse o reformě veřejných financí, včetně reformy důchodového systému.

Za období 1996-2006 připsal Penzijní fond AXA svým účastníkům průměrné zhodnocení ve výši 5,76% p.a.

Penzijní připojištění AXA dále přináší

- bonus až 7 500 Kč pro klienty, kteří ke sjednání smlouvy o penzijním připojištění využijí portálu www.zijtevpohode.cz. Podmínky vyplacení bonusu se odvíjí od průměrné měsíční úložky klienta. Po prvních 12 měsících penzijní fond vyplatí účastníkům jednonásobek průměrné měsíční úložky, pokud se tato úložka pohybuje ve výši do 500 Kč. V případě, že klient spoří vyšší částku, tento bonus je připsován ve dvojnásobné výši. Pokud klient po dobu dvou let spoří

průměrně za měsíc více než 1500 Kč, AXA penzijní fond k jeho vkladům na konci druhého roku přidá ještě jednonásobek vkladu.

- kartu pro členy AXA clubu - účastník obdrží od penzijního fondu kreditní kartu, při jejímž každém bezhotovostním použití je klientovi na jeho účet penzijního připojištění připsána částka ve výši 0,3 % z ceny nákupu. V partnerských obchodech AXA clubu, mezi něž patří například Datart, Benzina či Plus Discount, může klient navíc získat další bonus (slevu) až do výše 8 %.
- Asistenční služby ve výši 49 000 Kč + 6000 Kč - asistenční služby klient může využít k odstranění příčiny havárie v domácnosti prověřeným řemeslníkem, za náhradní ubytování v důsledku havárie v domácnosti, za odborné otevření zabouchnutých dveří, za právní poradenství při sousedských sporech a odpovědnosti za škodu.⁵

7. KDO NEBO CO HLÍDÁ VAŠE ÚSPORY

Ministerstva financí ČR a Komise pro cenné papíry dozorují nad penzijními fondy. Komise pro cenné papíry vykonává dozor v oblasti investiční činnosti penzijních fondů. Ostatní činnosti již náleží pod dohled ministerstva.

Ministerstvo financí může zejména po zjištění nedodržování povinností stanovených zákonem, porušení statutu či penzijního plánu vyzvat k odstranění nedostatků, k výměně členů orgánů fondu, uložit pokutu, pozastavit oprávnění představenstva nakládat s majetkem až na dobu 6 měsíců, snížit zisk připadající akcionářům či odejmout povolení k činnosti fondu. Ministerstvo dále sleduje, zda byl na každého účastníka poskytnut právě jeden státní příspěvek.

Kromě činnosti orgánů dozoru existují i jiné mechanismy garantující bezpečnost systému proti platebním neschopnostem jednotlivých subjektů z řad penzijních fondů.

Hlavně se jedná o:

- povinnost obezřetného konání zaměstnanců penzijního fondu, které nesmí být v rozporu se zájmy účastníků;
- morální garance akcionářů penzijních fondů (zejména zahraničních společností), spočívající v předejití poškození dobrého jména společnosti v případě hospodářských problémů dceřiné společnosti (míněno penzijního fondu);
- přísná pravidla investování majetku penzijních fondů;
- informační povinnost osob či institucí (zaměstnanci penzijního fondu, pojistní matematici, auditoři, banka vykonávající činnost depozitáře, apod.) v okamžiku neschopnosti penzijního fondu krýt nároky na přislíbené dávky;
- tvorbu povinného rezervního fondu ve výši 5 % dosaženého zisku;

V minulosti se i přes tato opatření vždy ne zcela podařilo případům insolvence penzijních fondů zabránit. Většinou se jednalo o penzijní fondy pouze okrajového významu.

V likvidaci skončily tyto penzijní fondy: Rodinný, Bankovní, Multi, Český národní, Univerzum, Garance, Nový, Regionální, Certum-Renta, Vyšehrad, Viva a Thalia.

Ukázalo se, že není přesně definováno, jak stav platební neschopnosti penzijního fondu řešit. Neexistuje žádný garanční fond, ze kterého by nároky klientů mohly být uspokojeny, a tak se spoléhá buď na výnos z ne vždy úspěšné likvidace majetku zkrachovalého fondu nebo na realizaci převodu klientů zkrachovalého subjektu do jiného penzijního fondu. Nejasnost pravidel svým způsobem diskredituje orgány dozoru nad penzijními fondy.

8. VÝHODY A NEVÝHODY PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ

V této kapitole uvedeme výhody a nevýhody penzijního připojištění.

8.1. Výhody

8.1.1. Státní příspěvek

Ve prospěch účastníků penzijního připojištění se poskytují státní příspěvky, a to ze státního rozpočtu. Ty jsou na konto účastníka připisovány automaticky za každý řádně a včas zaplacený měsíční příspěvek. Výše státního příspěvku na kalendářní měsíc se odvíjí od měsíčního příspěvku účastníka. Přehled měsíčních plateb a k nim příslušných státních příspěvků je uveden v tabulce 3.

Tabulka 3 - Státní příspěvek

Měsíční platba	Státní příspěvek
100 – 199	50 Kč + 40 % z částky nad 100 Kč
200 – 299	90 Kč + 30 % z částky nad 200 Kč
300 – 399	120 Kč + 20 % z částky nad 300 Kč
400 – 499	140 Kč + 10 % z částky nad 400 Kč
500 a více	150 Kč

Maximální státní příspěvek tedy klient obdrží, když měsíční platba činí 500 Kč měsíčně.

Státní příspěvky musí penzijní fond nejdříve z rozpočtu vyžádat a potom jej eviduje ve prospěch jednotlivých klientů a hlavně s nimi hospodařit jako s příspěvky zaplacenými klienty.

Existují dva případy, kdy se nakonec účastníkovi státní příspěvek nevyplatí, a to i přestože už byly na jeho účet připsány, a to

1. Jestliže účastník zemřel dříve, než mu začala být vyplácena penze či vyplaceno jednorázové vyrovnání.
2. Jestliže mu byly státní příspěvky připsány na účet omylem. Což se prakticky nevyskytuje.

8.1.2. Daňové úlevy

S penzijním připojištěním jsou spojeny některé daňové úlevy jako

- Ve fázi placení příspěvků nedochází k žádným platbám daní, a to ani z výnosů z hospodaření penzijních fondů připsaných na účet připojištěných. Naopak ve fázi výplaty dávek již příjmy účastníka dani podléhají. Sazba činící v současnosti 15 % je uvalována na připsané zhodnocení majetku na účastnickém účtu.
- Díky penzijnímu připojištění můžete ale platit nižší daně. Od základu daně z příjmu si lze odečíst část zaplacených příspěvků v daném roce. Daňové úlevy v souvislosti s penzijním připojištěním se uplatňují na základě novely zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, a to již od 1. 1. 2000.
- Kdo chce spořit více než 500 Kč měsíčně, může si to, co uloží navíc, odečíst od základu daně až ve výši 12 000 Kč ročně. To znamená, že při úlozkách 1 500 Kč měsíčně dostane každý na 500 Kč státní příspěvek ve výši 150 Kč a 1 000 Kč měsíčně si odepíše od daňového základu.

Reformní balík zákonů se dotkl nepřímo díky zavedení rovné daně, také daňových úspor penzijního připojištění.

Od 1.1.2008 vstoupila v účinnost novela zákona o daních z příjmů, která díky rovné dani mění výši daňové úspory. Roční úspora na dani se rovná 15 % (2008), 12,5 % (od roku 2009) z ročně zaplacených příspěvků na penzijní připojištění ponížených o 6000 Kč.

Touto rovnou daní se dosáhlo toho, že úspora na dani bude pro všechny stejná bez ohledu na výši jeho příjmu. Výše úspory se tak odvíjí pouze od výše zaplacených příspěvků na penzijní připojištění.

Tabulka 4 – Daňová úspora do zdaňovacího období 2007

Měsíční příspěvek	Roční odpočet základu daně	od Roční úspora na dani pro příjem v Kč pro rok 2008
100 Kč	0 Kč	0 Kč
500 Kč	0 Kč	0 Kč
600 Kč	1 200 Kč	180 Kč
800 Kč	3 600 Kč	540 Kč
1 000 Kč	6 000 Kč	900 Kč
1 100 Kč	7 200 Kč	1 080 Kč
1 200 Kč	8 400 Kč	1 260 Kč
1 300 Kč	9 600 Kč	1 440 Kč
1 400 Kč	10 800 Kč	1 620 Kč
1 500 Kč	12 000 Kč	1 800 Kč
nad 1 500 Kč	12 000 Kč	1 800 Kč

Daňová úleva závisí na dvou faktorech:

- na velikosti vyměřovacího základu zaměstnance pro pojistné na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti;
- na výši příspěvku účastníka v případě, že překročí hranici 500 Kč měsíčně;

Konkrétní výpočet daně pro každou fyzickou osobu je rozdílný, protože každá osoba má rozdílné příjmy, jinou rodinnou situaci apod. V tabulce 5 je uvedena daňová úspora pro různá daňová pásma.

Tabulka 5 – Daňová pásma a daňové úspory

Daňová pásma	Sazba daně	Základ daně	Daňová úspora	
			platba 12.000	platba 18.000
0 - 121.200	12	121 200	720	1 440
121.200 - 218.400	19	218 400	1 140	2 280
218.400 - 331.200	25	331 200	1 500	3 000
331.201 - ...	32	500 000	1 920	3 840

Zdroj(www.finance.cz)

8.1.3. Příspěvek zaměstnavatele

Podle zákona může za účastníka s jeho souhlasem platit penzijnímu fondu příspěvek třetí osoba, nebo taky zaměstnavatel za své zaměstnance. Za příspěvek zaměstnavatele je možné považovat jen takovou platbu zaměstnavatele:

- s níž zaměstnanec vyslovil souhlas a tuto skutečnost předem písemně oznámil penzijnímu fondu;
- která byla doručena na platnou smlouvu o penzijním připojištění.

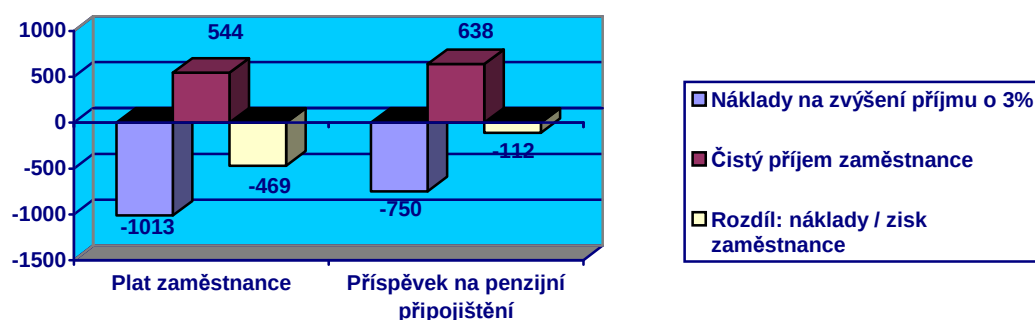
Poskytnutím příspěvku na penzijní připojištění pro své zaměstnance, si zaměstnavatel sám sníží své daně. Do konce roku 2007 jsou automaticky jako náklady uznány příspěvky až do výše 3 % vyměřovacího základu zaměstnance pro pojistné na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti. Příspěvek, který zaměstnavatel poskytne zaměstnanci na penzijní připojištění je osvobozen od daně z příjmu zaměstnance až do výše 5 % vyměřovacího základu pro pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

Od roku 2008 dochází díky reformě ke změně i v této oblasti a to tak, že doposud měl zaměstnavatel přesně stanovenou výši, která se mu automaticky uznala do nákladů. Teď se situace změnila, protože v zákoně o daních příjmů již najdeme pouze jedno číslo, a to 24.000 korun, což je maximální limit příjmu z příspěvku zaměstnavatele na penzijní připojištění se státním příspěvkem poukázaný na účet jeho zaměstnance u penzijního fondu a částky pojistného, které hradí zaměstnavatel pojišťovně za

zaměstnance na pojištění pro případ dožití nebo pro případ smrti nebo dožití nebo na důchodové pojištění, který je pro zaměstnance osvobozen od daně z příjmu.

Tato nová právní úprava stanovuje jeden limit. Záleží pouze na zaměstnavateli, jak s ním naloží. Díky reformě tak může zaměstnanci zaplatit třeba celých 24 tisíc na penzijní připojištění, nebo celých 24 tisíc jako pojistné na soukromé životní pojištění a nebo dokonce tuto sumu rozdělit v jakémkoli poměru mezi tyto dva produkty.

I nadále může zaměstnavatel přispívat i více, ale tento příjem již nebude pro zaměstnance daňově osvobozen, tzn. že tyto nadlimitní příspěvky a částky pojistného u zaměstnance podléhají zdanění a všem předepsaným platbám na veřejnoprávní

Obr.3 – Zvýšení platu a příspěvku na penzijní připojištění

pojištění. Platby nad 24.000 korun musí zaměstnavatel zahrnout do úhrnu zúčtované mzdy zaměstnance za příslušný kalendářní měsíc, ve kterém budou tyto částky zaměstnavatelem uhrazeny.

Příklad : Zvýšení platu a příspěvku na penzijní připojištění:

Zaměstnavatel se rozhodne valorizovat plat o 3%, přičemž zaměstnanec doposud pobíral plat ve výši 25.000 Kč.

Z Obr.3 je patrné, že když zaměstnavatel přidá zaměstnanci 750 Kč do platu, náklady jsou o 263 Kč (35%) vyšší, než u penzijního připojištění a výsledný efekt pro zaměstnance je nižší o 94 Kč čistého (necelých 15%).

8.1.4. Dávky z penzijního připojištění

Mezi výhody penzijního připojištění patří variabilita dávek, které z něj lze čerpat. Nejvýhodnější je samozřejmě pobírat penzi. Peníze totiž ubývají postupně. To co zůstává na účtu, se dále zhodnocuje. Proto se penze vždy vyplatí víc než pouhé jednorázové vyrovnání.

I touto formou si však můžete peníze vybrat, pokud je jednorázově potřebujete. I když jste ještě nesplnili podmínku pobírání dávek, lze získat tzv. odbytné. Nejlepší je ovšem počkat až do penze.

Dávky musí být definovány v penzijním plánu. Ten je součástí smlouvy, a musí vám jej tudíž penzijní fond předložit. Smlouvu ani penzijní plán nemůže fond nikdy sám od sebe měnit, může tak učinit jedinečně po písemné dohodě s klientem. Většina fondů ale nabízí možnost všech forem čerpání peněz. Ty jsou uvedeny v následujících tabulkách a jsou porovnány podle zákona č. 42/1994 Sb. A zákona č. 170/1999 Sb.

Tabulka 6 – Dávky z penzijního připojištění v případě starobní penze ⁶

Starobní penze (podle zákona č. 42 / 1994 Sb)		
Věk účastníka; věcné podmínky pro uplatnění nároku	Nejkratší možná doba placení příspěvků (pojištěná doba) v penzijním plánu; výše dávky	Komu dávka náleží; kdy bude vyplacena
náleží při dosažení věku stanoveného penzijním plánem, nejdříve však v 50 letech účastníka	nejvíce 60 kalendářních měsíců, přičemž tuto hranici nelze v penzijním plánu dál zvýšit, výše dávky závisí na výši příspěvků účastníka a délce doby jejich placení, státním příspěvku a všech připsaných podílech na	náleží jen účastníku; dávky je penzijní fond povinen vyplácet ve lhůtách a způsobem stanoveným penzijním plánem nebo dohodnutým s příjemcem starobní penze; penzi lze sjednat jako doživotní; či na dobu určitou, tj. na

	výnosech hospodaření penzijního fondu	určitý konečný počet měsíců výplat penze podle rozhodnutí účastníka
Starobní penze (podle zákona č. 170 / 1999 Sb)		
náleží při dosažení věku stanoveného penzijním plánem, avšak ne nižšího než 60 let; dříve jen v případě přiznání starobního důchodu z důchodového pojištění nebo dosažení 60 let; podle novely č. 36 / 2004 Sb., lze starobní penzi poskytnout jen při dosažení věku stanoveného penzijním plánem	nejméně 60 a nejvíce 120 kalendářních měsíců, přičemž tyto hranice nelze v penzijním plánu ani snížit ani prodloužit; výše dávky závisí na velikosti příspěvků účastníka a délce doby jejich placení, státním příspěvku a všech připsaných podílech na výnosech hospodaření penzijního fondu	náleží jen účastníkovi; dávky je penzijní fond povinen vyplácet ve lhůtách a způsobem stanoveným penzijním plánem nebo dohodnutým s příjemcem starobní penzi, a to pouze jako penzi doživotní (tedy již nikoliv na určitý konečný počet měsíců výplat penze podle rozhodnutí účastníka)

Tabulka 7 – Dávky z penzijního připojištění v případě invalidní penze ⁶

Invalidní penze (podle zákona č. 42 / 1994 Sb.)		
Věk účastníka; věcné podmínky pro uplatnění nároku	Nejkratší možná doba placení příspěvků (pojištěná doba) v penzijním plánu; výše dávky	Komu dávka náleží; kdy bude vyplacena
věk nerozhoduje, penze účastníku náleží po přiznání invalidního důchodu z důchodového zabezpečení	pokud penzijní plán stanoví jako podmínku nároku pojištěnou dobu, pak tato nesmí být delší, než 60 kalendářních měsíců	Náleží jen účastníku; dávky je penzijní fond povinen vyplácet ve lhůtách a způsobem stanoveným penzijním plánem nebo dohodnutým s účastníkem
Invalidní penze (podle zákona č. 170 / 1999 Sb.)		
věk nerozhoduje, účastníku náleží po přiznání plného invalidního důchodu z důchodového pojištění	u invalidní penze stanovené podle příspěvkově definovaného penzijního plánu nejméně 36 měsíců a nesmí být delší než 60 měsíců, přičemž dobu 36 měsíců nelze v penzijním plánu snížit	náleží jen účastníku; dávky je penzijní fond povinen vyplácet ve lhůtách a způsobem stanoveným penzijním plánem nebo dohodnutým s příjemcem invalidní penze

Tabulka 8 – Dávky z penzijního připojištění v případě výsluhové penze ⁶

Výsluhová penze (podle zákona č. 42 / 1994 Sb.)		
Věk účastníka; věcné podmínky pro uplatnění nároku	Nejkratší možná doba placení příspěvků (pojištěná doba) v penzijním plánu; výše dávky	Komu dávka náleží; kdy bude vyplacena
věk nerozhoduje, byť ze zákona nepřímo plyne, že nejdříve po dovršení 33 let věku (za předpokladu zahájení plateb příspěvků ihned po dovršení 18 let); penze účastníku náleží při dosažení doby penzijního připojištění stanovené penzijním plánem	nejméně 180 měsíců, přičemž tuto dobu nelze v penzijním plánu snížit; výše dávky závisí na velikosti příspěvků účastníka a délce doby jejich placení, státním příspěvku a všech připsaných podílech na výnosech hospodaření penzijního fondu	náleží jen účastníku; dávky je penzijní fond povinen vyplácet ve lhůtách a způsobem stanoveným penzijním plánem nebo dohodnutým s příjemcem výsluhové penze
Výsluhová penze (podle zákona č. 170 / 1999 S.)		
věk nerozhoduje, byť ze zákona nepřímo plyne, že nejdříve po dovršení 33 let věku (za předpokladu zahájení plateb příspěvků ihned po dovršení 18 let); penze účastníku náleží při dosažení doby penzijního připojištění stanovené penzijním plánem	nejméně 180 měsíců, přičemž tuto dobu nelze v penzijním plánu snížit; výše dávky závisí na velikosti příspěvků účastníka a délce doby jejich placení, státním příspěvku a všech připsaných podílech na výnosech hospodaření penzijního fondu	náleží jen účastníku; dávky je penzijní fond povinen vyplácet ve lhůtách a způsobem stanoveným penzijním plánem nebo dohodnutým s příjemcem výsluhové penze, a to v každém případě jako penzi doživotní

Tabulka 9 – Dávky z penzijního připojištění v případě pozůstalostní penze ⁶

Pozůstalostní penze (podle zákona č. 42 / 1994 Sb.)		
Věk účastníka; věcné podmínky pro uplatnění nároku	Nejkratší možná doba placení příspěvků (pojištěná doba) v penzijním plánu; výše dávky	Komu dávka náleží; kdy bude vyplacena
náleží v případě úmrtí účastníka, jeho věk nerozhoduje	podle penzijního plánu závisí výše dávky na velikosti příspěvků účastníka délce doby jejich placení, státním příspěvku a všech připsaných podílech na výnosech hospodaření penzijního fondu	náleží fyzické osobě, kterou účastník určil ve smlouvě; účastník přitom může určit více osob a ve smlouvě vyznačí procentuální podíly každé z nich; dávky je penzijní fond povinen vyplácet ve lhůtách a způsobem stanoveným penzijním plánem nebo dohodnutým s příjemcem pozůstalostní penze
Pozůstalostní penze (podle zákona č. 170 / 1999 Sb.)		
náleží v případě úmrtí účastníka, jeho věk nerozhoduje	podle penzijního plánu závisí výše dávky na velikosti příspěvků účastníka délce doby jejich placení, státním příspěvku a všech připsaných podílech na výnosech hospodaření penzijního fondu	náleží fyzické osobě, kterou účastník určil ve smlouvě; účastník přitom může určit více osob a ve smlouvě vyznačí procentuální podíly každé z nich, dávky je penzijní fond povinen vyplácet ve lhůtách a způsobem stanoveným penzijním plánem nebo dohodnutým s příjemcem

		pozůstalostní penze
--	--	---------------------

Tabulka 10 – Dávky z penzijního připojištění v případě jednorázového vyrovnání ⁶

Jednorázové vyrovnání (podle zákona č. 42 / 1994 Sb.)		
Věk účastníka; věcné podmínky pro uplatnění nároku	Nejkratší možná doba placení příspěvků (pojištěná doba) v penzijním plánu; výše dávky	Komu dávka náleží; kdy bude vyplacena
náleží účastníku za podmínek stanovených penzijním plánem místo penze, kde je obvykle stanoven i minimální věk k uplatnění nároku (ne méně než 50 let); anebo účastníku náleží místo penze při ukončení jeho trvalého pobytu na území ČR, a to i tehdy, když mu již začaly být vypláceny dávky penze	nejméně 12 měsíců a nesmí být delší než 60 měsíců; výše dávky závisí na příspěvcích účastníka a době jejich placení a všech připsaných výnosech vč. státního příspěvku. Obsahuje úhrn příspěvků zaplacených účastníkem, státní příspěvek a podíl na výnosech hospodaření penzijního fondu odpovídající výši jim zaplacených příspěvků	náleží účastníku; v případě, že účastník, kterému vznikl nárok na dávku a také o ni požádal, ale ještě před datem výplaty zemřel, celá dávka vstupuje do řízení o dědictví podle občanského zákoníku
Jednorázové vyrovnání (podle zákona č. 170 / 1999 Sb.)		
náleží účastníku za podmínek stanovených penzijním plánem místo penze, kde je obvykle stanoven i minimální věk k uplatnění nároku (ne	nejméně 36 měsíců (v případě předchozího čerpání dávek) a nesmí být stanovena delší než 60 měsíců, přičemž dobu 36 měsíců nelze v penzijním plánu snížit; lhůta 36	náleží pouze účastníku, a to až po splnění podmínek pro přiznání nároků na čerpání jednorázového vyrovnání namísto výplaty penze účastníka výslovně požádá; výplata bude provedena do

méně než 60 let, ovšem s výjimkou invalidní penze); od 30. dubna 2004 platí i další ustanovení,... anebo účastníku náleží místo penze při ukončení jeho trvalého pobytu na území ČR, a to i tehdy, když mu již začaly být tehdy, když mu již začaly být vypláceny dávky penze, ale od 1. května je nahrazeno tímto textem: účastníkovi nebo fyzické osobě, určené ve smlouvě, kterým vznikl nárok na dávku penzijního připojištění a kteří nemají bydliště na území členského státu Evropské unie, je penzijní fond povinen na jejich žádost vyplácet dávku do ciziny ve výši a ve lhůtách stanovených penzijním plánem	kalendářních měsíců platí pro uplatnění nároku na čerpání jednorázového vyrovnání namísto výplaty penze invalidní či pozůstalostní, kdežto pro uplatnění nároku na čerpání jednorázového na čerpání jednorázového vyrovnání na místo výplaty starobní penze se lhůta prodlužuje na nejméně 60 měsíců; výše dávky závisí na příspěvcích účastníka a době jejich placení státním příspěvkem a všech připsaných podílech na výnosech hospodaření penzijního fondu; obsahuje úhrn příspěvků zaplacených účastníkem, státní příspěvek a podíl na výnosech hospodaření penzijního fondu odpovídající výši jím zaplacených příspěvků	konce kalendářního čtvrtletí následujícího po měsíci, na který byl poslední příspěvek účastníka zaplacen, účastníku, kterému vznikl nárok na jednorázové vyrovnání a který penzijní vyrovnání a který penzijní připojištění před uplatněním žádosti o jeho výplatu přerušil, je penzijní fond povinen jednorázové vyrovnání vyplatit do tří měsíců po doručení písemné žádosti o jeho výplatu, v případě, že účastník, kterému vznikl nárok na dávku a také o ni požádal, ale ještě před datem výplaty zemřel, celá dávka vstupuje do řízení o dědictví podle občanského soudního řádu
--	--	---

Tabulka 11 – dávky z penzijního připojištění v případě odbytného⁶

Odbytné (podle zákona č. 42 / 1994 Sb.)		
Věk účastníka; věcné podmínky pro uplatnění nároku	Nejkratší možná doba placení příspěvků (pojištěná doba) v penzijním plánu; výše dávky	Komu dávka náleží; kdy bude vyplacena
věk nerozhoduje, náleží: - Účastníkovi, který zaplatil příspěvky alespoň na 12 kalendářních měsíců a jehož penzijní připojištění zaniklo výpovědí nebo dohodou, pokud mu není vyplácena penze, a pokud nedošlo k převodu prostředků do penzijního připojištění u jiného penzijního fondu;“ - Případně fyzickým osobám určeným ve smlouvě, pokud účastník zemřel a nebyla mu vyplácena penze nebo již vyplaceno	po zaplacení příspěvků alespoň na 12 měsíců; výše dávky závisí pouze na příspěvcích účastníka a době jejich placení a na všech připsaných podílech na výnosech hospodaření penzijního fondu, ale již bez státních příspěvků a tudíž i bez případných výnosů z nich plynoucích	účastníku či oprávněným osobám; odbytné je penzijní fond povinen vyplatit do tří měsíců ode dne doručení žádosti účastníka nebo oprávněné osoby

jednorázové vyrovnání a pokud nevznikl nárok na penzi		
--	--	--

7.6.2. Odbytné (podle zákona č. 170 / 1999 Sb.)

věk nerozhoduje; náleží: - účastníkovi, který zaplatil příspěvky alespoň na 12 kalendářních měsíců a jehož penzijní připojištění zaniklo výpovědí nebo dohodou a trvalo alespoň 12 kalendářních měsíců, pokud mu není vyplácena penze, a pokud nedošlo k převodu prostředků do penzijního připojištění u jiného penzijního fondu; - případně fyzickým osobám určeným ve smlouvě, pokud účastník zemřel a nebyla mu vyplaceno jednorázové vyrovnání a pokud	po zaplacení příspěvků nejméně na 12 měsíců a tudíž pokud jeho penzijní připojištění trvalo alespoň 12 kalendářních měsíců; výše dávky závisí pouze na příspěvcích účastníka a době jejich placení a na všech připsaných podílech na výnosech hospodaření penzijního fondu, ale již bez státních příspěvků a tudíž i bez případných výnosů z nich plynoucích	účastníku či oprávněným osobám; odbytné je penzijní fond povinen vyplatit do tří měsíců ode dne doručení žádosti účastníka nebo fyzické osoby určené ve smlouvě o jeho výplatu, pokud účastník požádá o výplatu odbytného před zánikem penzijního připojištění, je penzijní fond povinen vyplatit odbytné nejpozději do tří měsíců ode dne zániku penzijního připojištění
--	---	--

nevznikl nárok na pozůstalostní penzi, nebo pokud se tohoto nároku všechny fyzické osoby určené ve smlouvě písemně vzdaly		
--	--	--

V tabulce 12 jsou porovnány nároky na penzi u některých fondů.

Tabulka 12 - Porovnání nároků na penzi u jednotlivých penzijních fondů

Penzijní fondy	Starobní penze	Invalidní penze	Výsluhová penze	Pozůstalostní penze
Penzijní fond České pojišťovny	60 měsíců	36 měsíců	180 měsíců	36 měsíců
Axa Finanční zabezpečení	60 měsíců	36 měsíců	180 měsíců	36 měsíců
Penzijní fond České spořitelny	60 měsíců	36 měsíců	180 měsíců	36 měsíců
Penzijní fond Komerční banky	60 měsíců	36 měsíců	180 měsíců	36 měsíců
ING Penzijní fond	60 měsíců	60 měsíců	36 měsíců	36 měsíců
ČSOB PF Stabilita	60 měsíců	36 měsíců	180 měsíců	36 měsíců

Z tabulky je patrné, že podmínky na přiznání výsluhové penze je nejvýhodnější u ING PF, ale také to, že u tohoto samého fondu jsou nejméně výhodné podmínky pro invalidní penzi.

8.2. Nevýhody

Mezi nevýhody penzijního připojištění patří

- výnosnost je závislá na několika předpokladech, zejména na míře inflace a v neposlední řadě na chování státu (pokud ponechá stávající dotovanou politiku příspěvků a daňové odpočty);
- 15% zdanění výnosů při jednorázovém vyrovnání či pravidelně vyplácené penzi;

- při ukončení smlouvy formou odbytného jsou klientům vráceny kromě státních příspěvků a jim příslušným výnosům veškeré vložené prostředky včetně připsaného zhodnocení, avšak příspěvky zaměstnavatele a výnosy se daní 25 %;
- oproti prostředkům na účtech bank nejsou tyto vklady pojištěny;
- jde o formu spoření, kterou lze použít výhradně v dlouhodobém horizontu.

9. JAK VYBRAT PENZIJNÍ FOND

Volba správného fondu je velmi důležitá, hlavně pro klidné, spokojené a finančně zajištěné stáří. Zde jsou uvedeny kritéria, která by měla pomoci pro správný výběr penzijního fondu:

- **Jméno fondu a kvalita jeho akcionářů**

Určitě je dobré, vybrat si penzijní fond, za kterým stojí silná a důvěryhodná domácí nebo zahraniční finanční instituce. Hlavním důvodem je, že akcionář s dobrým jménem by měl neustále dbát na svou pověst a bude se tedy snažit penzijní fond spravovat co nejlépe. U fondu s důvěrným jménem je také velmi malá pravděpodobnost, že by akcionáři fondu svěřili správu části aktiv nějaké nesolidní společnosti.

- **Velikost fondu**

Velikost fondu je důležitá hlavně proto, že čím větší fond, tím lépe by měl zvládnout případný nenadálý odliv klientů a mít také větší prostor pro tvorbu vhodné investiční strategie. Díky své spolehlivosti a atraktivním obchodním podmínkám zřejmě získaly velké fondy velký počet klientů

□

- **Investiční strategie**

Při výběru penzijního fondu je také důležité přihlédnout na strategii daného fondu, která vede ke sklonu k riziku. Penzijní fondy mají sice daná pro portfolia přísná

omezení, ale i tak může být některý z fondů pro Váš vkus až příliš zainventován v akciích či nemovitostech, některý zase naopak příliš málo. Na fondy, které nechtějí zveřejnit strukturu svých aktiv se musí dávat velký pozor.

- **Nízké provozní náklady**

Nízké provozní náklady jsou velmi důležité. Dá se předpokládat, že dlouhodobě bude investiční výkonnost penzijních fondů přibližně stejná (zvláště pokud budou nadále trvat velmi přísná omezení, kam všude mohou penzijní fondy investovat). Ve výši provozních nákladů spočívá rozdíl v konečném zisku, který klient penzijního fondu získá. Méně efektivní fond, aby dosáhl stejného čistého zhodnocení (tj. po odečtení nákladů), musí dosahovat vyššího hrubého zhodnocení a podstupovat tedy vyšší investiční riziko. Pro srovnání fondů je třeba sledovat určitý poměr, a to nejlépe výši provozních nákladů vůči průměrným spravovaným aktivům, případně i též vůči průměrnému počtu klientů. Výše provozních nákladů se zjistí ve výkazu zisků a ztrát, velikost aktiv pak v rozvaze fondu. Pro výpočet poměrových ukazatelů lze použít jednoduchý vzorec:

Provozní náklady v daném roce / (aktiva na konci minulého roku/2 + aktiva na konci daného roku/2)

Právě vysoké provozní náklady jsou v současnosti hlavním problémem v hospodaření penzijních fondů. Především kvůli nim vykazují penzijní fondy v poslední době výnos pouze přibližně ve výši inflace, což pro dlouhodobého investora jistě není potěšitelné. Poměr provozních nákladů vůči aktivům bývá také velmi vysoký během prvních let fungování fondů, kdy mají fondy vysoké fixní náklady, ale objem spravovaných aktiv je nízký. V budoucnu by tedy s dalším růstem aktiv mělo dojít ke zlepšení tohoto poměru a ke zlepšení výnosů připisovaných klientům.⁵

- **Zhodnocení prostředků**

Pokud nevíte pro který fond se rozhodnout, protože více fondů splňuje výše popsaná kritéria, je určitě lepší dát přednost penzijnímu fondu, který dlouhodobě vykazuje lepší zhodnocení než jeho konkurenti. „Dlouhodobě“ je v tomto případě velmi důležité. Nebylo by ideální zvolit penzijní fond, který slušné zhodnocení vykázal teprve minulý rok po několika hubených letech. Nejdůležitějším ukazatelem je průměrné roční zhodnocení (p.a.). Celkové zhodnocení za několik let je nesprávné kritérium pro rozhodování, protože ne všechny fondy začaly fungovat ve stejnou dobu. Ze dvou fondů s přibližně stejným průměrným ročním zhodnocením si zvolte fond, u kterého roční zhodnocení za několik posledních let nejméně kolísá

Tabulka 13 udává přehled velikosti kapitálu penzijních fondů a objem prostředků účastníků.

Tabulka 13 – Penzijní fondy

Penzijní fond	Základní kapitál (mil.Kč)	Vlastní kapitál celkem (mil. Kč)	Prostředky účastníků (mil. Kč)
Generali	50,000	196,904	1 075,801
ING PF	50,000	1 463,827	16 019,513
PF Komerční banky	200,000	1 060,060	18 771,591
AEGON Penzijní fond	50,0	75,7	
Allianz PF	60,00	205,779	5 393,251
AXA PF (Winterthur)	142,246	1 448,604	29 475,283
ČSOB PF	50,000	197,591	3 383,035
Progres+Zemský PF			
ČSOB PF Stabilita	97,167	616,568	12 252,496
PF České pojišťovny	213,700	2 146,147	30 238,372
PF České spořitelny	100,000	983,088	19 226,446
Zemský PF sloučen s ČSOB PF Progres	50,325	102,179	569,112

Penzijní fondy nabízejí opravdu hodně bonusů a vzhledem k tomu, že stávající legislativa neumožňuje penzijním fondům nijak výrazně odlišit jednotlivé penzijní plány od nabídky konkurence, může nabídka doprovodných programů určitou mírou ovlivnit rozhodování, kterému fondu dá klient přednost. Nicméně potenciální klienti by

měli dát hlavní pozornost při svém výběru přeci jen finanční stabilitě penzijního fondu (např. počet klientských smluv, objem spravovaných prostředků, poměr nákladů příštích období na účastníka apod.).

10. MODELOVÉ PŘÍKLADY

Pro modelové příklady jsem si vybrala 5 (dle mého názoru nejzajímavějších) penzijních fondů. Předpokládání zhodnocení (v procentech) jsem brala průměr daných penzijních fondů za poslední 3 roky.

Modelový příklad č. 1

Petr 18 let si bude měsíčně spořit 100 Kč bez příspěvku zaměstnavatele. Jeho průměrná měsíční mzda je 15 000,-, o penzi bude moci zažádat pravděpodobně v 65 letech. .

Penzijní fond	AXA PF	ČSOB PF Progres	PF Česká spořitelna	PF Česká pojišťovna	ING PG
Měsíční příspěvek účastníka	100 ,-	100,-	100,-	100,-	100,-
Předpokládané zhodnocení (v %)	3,425	3,683	3,60	3,53	3,66
Počet let	47	47	47	47	47
Celkové příspěvky účastníka	56 400,-	56 400,-	56 400,-	56 400,-	56 400,-
Výnosy z příspěvků účastníka	81 655,-	92 260,-	88 749,-	85 862,-	91 277,-
Celkové státní příspěvky	28 200,-	28 200,-	28 200,-	28 200,-	28 200,-
Výnosy ze státních příspěvků	40 828,-	46 130,-	44 375,-	42 931,-	45 639,-
Celkem naspořeno	207 083,-	222 990,-	217 724,-	213 393,-	221 516,-
Jednorázové vyrovnání před zdaněním	207 083,-	222 990,-	217 724,-	213 393,-	221 516,-
Jednorázové vyrovnání po zdanění	188 710,-	202 231,-	197 755,-	194 075,-	200 979,-
Odbytné před zdaněním	138 055,-	148 660,-	145 149,-	142 262,-	147 677,-
Odbytné po zdanění	117 641,-	125 595,-	122 962,-	120 797,-	124 858,-
Doživotní penze (Kč/měsíčně)	1 224,-	1 317,-	1 286,-	1 261,-	1 309,-

Je samozřejmé, že v modelových příkladech, je nejvýnosnější penzijní fond ČSOB Progres a to díky průměrnému zhodnocení 3,683 %. Jestliže by si Petr chtěl i v důchodovém věku zachovat své dosavadní příjmy, tak měsíční příspěvek ve výši 100 Kč je absolutně nedostačující..

Modelový příklad č.2

Pavel 18 let si bude měsíčně spořit 100 Kč s příspěvkem od zaměstnavatele ve výši 100,-. Její průměrná měsíční mzda je 15 000,- o penzi bude moci požádat pravděpodobně v 65 letech.

Penzijní fond	AXA PF	ČSOB PF Progres	PF Česká spořitelna	PF Česká pojišťovna	ING PG
Měsíční příspěvek účastníka	100 ,-	100,-	100,-	100,-	100,-
Měsíční příspěvek zaměstnavatele	100,-	100,-	100,-	100,-	100,-
Předpokládané zhodnocení (v %)	3,425	3,683	3,60	3,53	3,66
Počet let	47	47	47	47	47
Celkové příspěvky účastníka	56 400,-	56 400,-	56 400,-	56 400,-	56 400,-
Celkové příspěvky zaměstnavatele	56 400,-	56 400,-	56 400,-	56 400,-	56 400,-
Výnosy z příspěvků účastníka	81 655,-	92 260,-	88 749,-	85 862,-	91 277,-
Výnosy z příspěvků zaměstnavatele	81 655,-	92 260,-	88 749,-	85 862,-	91 277,-
Celkové státní příspěvky	28 200,-	28 200,-	28 200,-	28 200,-	28 200,-
Výnosy ze státních příspěvků	40 828,-	46 130,-	44 375,-	42 931,-	45 639,-
Celkem naspořeno	345 138,-	371 649,-	362 873,-	355 656,-	369 194,-
Jednorázové vyrovnání před zdaněním	345 138,-	371 649,-	362 873,-	355 656,-	369 194,-
Jednorázové vyrovnání po zdanění	314 517,-	337 052,-	329 592,-	323 458,-	334 964,-
Odbyté před zdaněním	276 110,-	297 319,-	290 298,-	284 525,-	295 355,-
Odbyté po zdanění	235 283,-	251 190,-	245 924,-	241 594,-	249 716,-
Doživotní penze(Kč/měsíčně)	2 041,-	2 198,-	2 146,-	2 103,-	2 183,-

Modelový příklad 2 je obdobou příkladu 1, ale je zde ukázáno o kolik vzrostou výnosy díky příspěvku zaměstnavatele, ale i přesto je doživotní měsíční penze nedostatečná. Pan Pavel by měl zvýšit přispívanou měsíční částku.

Modelový příklad č. 3

Eva 30 let si bude měsíčně spořit 500 Kč s příspěvkem od zaměstnavatele ve výši 200,-. Její průměrná měsíční mzda je 25 000,-, o penzi bude moci zažádat pravděpodobně v 63 letech.

Penzijní fond	AXA PF	ČSOB PF Progres	PF Česká spořitelna	PF Česká pojišťovna	ING PG
Měsíční příspěvek účastníka	500 ,-	500,-	500,-	500,-	500,-
Měsíční příspěvek zaměstnavatele	200,-	200,-	200,-	200,-	200,-
Předpokládané zhodnocení (v %)	3,425	3,683	3,60	3,53	3,66
Počet let	33	33	33	33	33
Celkové příspěvky účastníka	198 000,-	198 000,-	198 000,-	198 000,-	198 000,-
Celkové příspěvky zaměstnavatele	79 200,-	79 200,-	79 200,-	79 200,-	79 200,-
Výnosy z příspěvků účastníka	165 714,-	183 962,-	177 977,-	173 014,-	182 292,-
Výnosy z příspěvků zaměstnavatele	66 285,-	73 585,-	71 191,-	69 206,-	72 917,-
Celkové státní příspěvky	54 000,-	54 000,-	54 000,-	54 000,-	54 000,-
Výnosy ze státních příspěvků	49 714,-	55 189,-	53 393,-	51 904,-	54 688,-
Celkem naspořeno	618 313,-	649 335,-	639 161,-	630 724,-	646 497,-
Jednorázové vyrovnání před zdaněním	618 313,-	649 335,-	639 161,-	630 724,-	646 497,-
Jednorázové vyrovnání po zdanění	576 056,-	602 425,-	593 776,-	586 606,-	600 012,-
Odbyté před zdaněním	509 199,-	534 746,-	526 368,-	519 420,-	532 409,-
Odbyté po zdanění	451 199,-	470 360,-	464 076,-	458 865,-	468 607,-
Doživotní penze(Kč/měsíčně)	2 780,-	2 919,-	2 874,-	2 836,-	2 907,-

I v tomto případě vychází nejlépe PF ČSOB Progres, se kterým by paní Eva při měsíčních platbách 500 Kč a příspěvku od zaměstnavatele 200 Kč dosáhla jednorázového vyrovnání v částce 602 425 Kč nebo měsíční doživotní penze 2 919 Kč.

Modelový příklad č. 4

Adam 40 let si bude měsíčně spořit 500 Kč bez příspěvku zaměstnavatele. Jeho průměrná měsíční mzda je 25 000,-, o penzi bude moci zažádat pravděpodobně v 63 letech. .

Penzijní fond	AXA PF	ČSOB PF Progres	PF Česká spořitelna	PF Česká pojišťovna	ING PG
Měsíční příspěvek účastníka	500 ,-	500,-	500,-	500,-	500,-
Předpokládané zhodnocení (v %)	3,425	3,683	3,60	3,53	3,66
Počet let	23	23	23	23	23
Celkové příspěvky účastníka	138 000,-	138 000,-	138 000,-	138 000,-	138 000,-
Výnosy z příspěvků účastníka	70 701,-	77 610,-	75 358,-	73 481,-	76 983,-
Celkové státní příspěvky	41 400,-	41 400,-	41 400,-	41 400,-	41 400,-
Výnosy ze státních příspěvků	21 210,-	23 283,-	22 607,-	22 044,-	23 095,-
Celkem naspořeno	271 311,-	280 293,-	277 365,-	274 925,-	279 478,-
Jednorázové vyrovnání před zdaněním	271 311,-	280 293,-	277 365,-	274 925,-	279 478,-
Jednorázové vyrovnání po zdanění	257 525,-	265 159,-	262 671,-	260 596,-	264 466,-
Odbytné před zdaněním	208 701,-	215 610,-	213 358,-	211 481,-	214 983,-
Odbytné po zdanění	191 026,-	196 207,-	194 519,-	193 111,-	195 737,-
Doživotní penze (Kč/měsíčně)	1 477,-	1 526,-	1 510,-	1 497,-	1 521,-

Pokud by si pan Adam od svých 40-ti let měsíčně spořil 500 Kč, tak by se jeho měsíční penze pohybovala mezi 1 477 až 1 526 Kč, což považuji za nedostatečné. Aby

si i v důchodu udržel výši své hrubé mzdy, měl by měsíčně přispívat mnohonásobně víc. Pan Adam měl s penzijním připojištěním začít už dříve.

Modelový příklad č.5

Marek 50 let si bude měsíčně spořit 1500 Kč bez příspěvku zaměstnavatele. Jeho průměrná měsíční mzda je 25 000,-, o penzi bude moci zažádat pravděpodobně v 63 letech.

Penzijní fond	AXA PF	ČSOB PF Progres	PF Česká spořitelna	PF Česká pojišťovna	ING PG
Měsíční příspěvek účastníka	1 500,-	1 500,-	1 500,-	1 500,-	1 500,-
Předpokládané zhodnocení (v %)	3,425	3,683	3,60	3,53	3,66
Počet let	13	13	13	13	13
Celkové příspěvky účastníka	234 000,-	234 000,-	234 000,-	234 000,-	234 000,-
Výnosy z příspěvků účastníka	60 032,-	65 233,-	63 548,-	62 136,-	64 765,-
Celkové státní příspěvky	23 400,-	23 400,-	23 400,-	23 400,-	23 400,-
Výnosy ze státních příspěvků	6 003,-	6 523,-	6 355,-	6 214,-	6 476,-
Celkem naspořeno	323 435,-	329 156,-	327 303,-	325 750,-	328 641,-
Jednorázové vyrovnání před zdaněním	323 435,-	329 156,-	327 303,-	325 750,-	328 641,-
Jednorázové vyrovnání po zdanění	313 530,-	318 393,-	316 818,-	315 497,-	317 955,-
Odbytné před zdaněním	294 032,-	299 233,-	297 548,-	296 136,-	298 765,-
Odbytné po zdanění	279 024,-	282 925,-	281 661,-	280 602,-	282 574,-
Doživotní penze (Kč/měsíčně)	1 762,-	1 793,-	1 783,-	1 775,-	1 791,-

Když pan Marek bude podobu 13 let měsíčně přispívat 1 500 Kč, tak u nejvýnosnějšího z uvedených fondů, dosáhne jednorázového vyrovnání v částce 318 393 Kč či doživotní měsíční penze ve výši 1 793 Kč.

Modelový příklad č.6

Lucie 55 let si bude měsíčně spořit 2500 Kč bez příspěvku zaměstnavatele. Jeho průměrná měsíční mzda je 25 000,-, o penzi bude moci zažádat pravděpodobně v 63 letech.

Penzijní fond	AXA PF	ČSOB PF Progres	PF Česká spořitelna	PF Česká pojišťovna	ING PG
Měsíční příspěvek účastníka	2500,-	2500,-	2500,-	2500,-	2500,-
Předpokládané zhodnocení	3,425	3,683	3,60	3,53	3,66
Počet let	8	8	8	8	8
Celkové příspěvky účastníka	240 000,-	240 000,-	240 000,-	240 000,-	240 000,-
Výnosy z příspěvků účastníka	35 852,-	38 777,-	37 832,-	37 038,-	38 515,-
Celkové státní příspěvky	14 400,-	14 400,-	14 400,-	14 400,-	14 400,-
Výnosy ze státních příspěvků	2 151,-	2 327,-	2 270,-	2 222,-	2 311,-
Celkem naspořeno	292 403,-	295 504,-	294 502,-	293 660,-	295 226,-
Jednorázové vyrovnání před zdaněním	292 403,-	295 504,-	294 502,-	293 660,-	295 226,-
Jednorázové vyrovnání po zdanění	286 703,-	289 338,-	288 487,-	287 771,-	289 102,-
Odbytné před zdaněním	275 852,-	278 777,-	277 832,-	277 038,-	278 515,-
Odbytné po zdanění	266 889,-	269 083,-	268 374,-	267 779,-	268 886,-
Doživotní penze (Kč/měsíčně)	1 316,-	1 329,-	1 325,-	1 321,-	1 328,-

Začínat s penzijním připojištěním až v 55 letech je opravdu pozdě, protože v tak krátké době není možné zajistit si dostatečně vysokou doživotní penzi.

11. ZÁVĚR

Spoustě mladých lidí přijde zbytečné, si ve věku kdy sotva dostudují, uzavírat penzijní připojištění, protože vidina důchodu je daleko. Zvláště teď, kdy se věková hranice odchodu do důchodu stále zvyšuje, mohou mladí lidé namítat, že důchodu se už ani nedožijí, tak proč mít penzijní připojištění. Možná mají tak trochu pravdu, ale musí brát také v úvahu, že v pozdním věku mohou přijít o práci a ta už se potom těžko hledá. V takovém případě může penzijní připojištění působit jako finanční rezerva. Mladším klientům se doporučuje, aby na penzijní připojištění přispívali nižší částky (150 – 200 Kč) a zbývající peníze raději ukládali do jiných, dynamičtějších produktů.

Starší lidé, kteří teprve začínají s penzijním připojištěním, musí přispívat měsíčně vysoké částky, aby si i v důchodu udrželi svou životní úroveň. I z toho důvodu opravdu platí, že se vyplatí ukládat peníze co nejdříve, protože určitě snáze obětujeme třeba od 18 let 200 Kč/měsíc, než od 50 let 2500 Kč/měsíc.

POUŽITÁ LITERATURA

¹ www.allianz.cz/o-spolecnosti/penzijni-fond/dokumenty/statut/ - 28k

² pfcj.jobs.cz/ - 12k

³ www.ing.cz/cz/o_ing/ing_czech_republic/ing_penzijni_fond.html - 10k

⁴ www.pfcs.cz/odokumenty/docs/pfcs_vz2005_final.pdf

⁵ fincentrum.idnes.cz/.../poj.asp?c=A071213_175709_fi_osobni_hla - 53k

⁶ Šulc J.(2004, str. 39 až 44): Penzijní připojištění, 2. aktualizované vydání, Praha:
Grada Publishing

www.avanc.cz

www.axa.cz

www.csob.cz

www.finance.cz

www.financninoviny.cz

www.financnivzdelavani.cz

www.sfinance.cz

tištěné informační materiály jednotlivých fondů